

Warszawa, dnia 27 lutego 2012 r.

Stanowisko

Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych w przedmiocie możliwości zaliczania aplikantom radcowskim I roku praktyk w sądach i w prokuraturze odbytych w ramach aplikacji ogólnej lub adwokackiej.

Stosownie do art. 32 ust. 3a ustawy o radcach prawnych z dnia 6 lipca 1982 r. (Dz. U. z 2010 r., Nr 10, poz. 65 ze zm.), aplikanci odbywają w trakcie pierwszego roku aplikacji szkolenie z zakresu działania sądownictwa powszechnego i prokuratury. Przepis ten zawiera dyrektywę dotyczącą programu aplikacji, co zostało powtórzone w uchwale Nr 96/VII/2009 KRRP z dnia 27 listopada 2009 r. ze zmianami (tekst jednolity w uchwale Nr 38/VIII/2011 Prezydium KRRP z dnia 21 maja 2011 r.) w ramach programu pierwszego roku aplikacji. Instrumentem do realizacji tego celu jest zawierane co roku porozumienie Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych z Dyrektorem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury w sprawie odbywania przez aplikantów przedmiotowego szkolenia, w którym to porozumieniu ustala się m. in. plan szkolenia mając na uwadze zarówno praktyczne, jak i teoretyczne zapoznanie aplikantów ze sposobem funkcjonowania sądownictwa powszechnego i prokuratury, sposób jego odbywania i czas trwania (art. 32 ust. 3a Ustawy *in fine*). Taka budowa normy prawnej wskazuje na imperatywny charakter pierwszej części przepisu dotyczącej treści programu (w zakresie szkolenia teoretycznego i tzw. praktyk). Mniejsze znaczenie dla rozważanego problemu ma druga część przepisu. Zawierane corocznie porozumienia różnią się treściowo w zakresie realizacji zajęć dotyczących praktycznego zapoznania aplikantów ze sposobem funkcjonowania sądownictwa powszechnego i prokuratury, nie mówiąc już o zróżnicowanym sposobie ich realizacji w poszczególnych okręgach sądowych. Nadanie innego charakteru tej części normy prawnej powszechnie obowiązującej prowadziłyby w kontekście pierwszej części tego przepisu do konieczności odbycia tych zajęć w przypadku powtarzania I roku aplikacji radcowskiej, co pozostawałoby z kolei w sprzeczności z brzmieniem § 28 ust. 5 (zdanie trzecie) Regulaminu odbywania aplikacji radcowskiej, stanowiącego załącznik do uchwały w sprawie uchwalenia regulaminu odbywania aplikacji radcowskiej (Uchwała Nr 90/VII/2009 z dnia 17 października 2009 r. ze zm.). Ustalenie takiego znaczenia art. 32 ust. 3a Ustawy *in fine* ma znaczenie dla dalszego stanowiska w przedstawionej sprawie.

Przy analizie możliwości zaliczania aplikantom radcowskim praktyk które odbyli w ramach innych aplikacji, nie bez znaczenia pozostaje zakres tych praktyk normowany odpowiednimi przepisami prawa. Identyczne brzmienie art. 32 ust. 3a ustawy o radcach prawnych oraz art. 76 ust. 1a ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r., Nr 146, poz. 1188 ze zm.) dotyczących zakresu szkolenia w trakcie pierwszego roku aplikacji wskazuje na taki sam zakres tego szkolenia na aplikacji radcowskiej i adwokackiej. Potwierdza to nawet brak sprofilowania tego szkolenia w cytowanych

przepisach z uwagi na charakter odbywanej aplikacji, a także treść zawieranych porozumień dotyczących jego realizacji. Tym samym zakres szkolenia praktycznego na aplikacjach radcowskiej i adwokackiej należy uznać za tożsame.

W stosunku do aplikacji ogólnej istotny jest jej cel, tj. przygotowanie do wykonywania zawodu sędziego bądź prokuratora oraz zakres przewidzianych programem praktyk. Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2009 r., Nr 26, poz. 157 ze zm.), uchwalanie programu aplikacji należy do kompetencji Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Obowiązujący obecnie program aplikacji ogólnej, stanowiący załącznik do Uchwały Nr 30/2010 Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie uchwalenia programu aplikacji ogólnej przewiduje łącznie ok. 40 tygodni praktyk w prokuraturach oraz sądach, w tym w wydziałach które objęte są także programem aplikacji radcowskiej. Zauważyć przy tym należy, że stosownie do § 4 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 października 2011 r. w sprawie odbywania aplikacji ogólnej, sędziowskiej i prokuratorskiej (Dz. U. z 2011 r., Nr 217, poz. 1222), praktyki wskazane w programie aplikacji odbywane są w dni robocze w wymiarze do 8 godzin dziennie. Szerszy zakres szkolenia praktycznego na aplikacji ogólnej powoduje brak jakichkolwiek przeciwwskazań, aby odbyte wcześniej w ramach aplikacji ogólnej praktyki mogły być zaliczone aplikantom radcowskim.

Regulamin odbywania aplikacji radcowskiej nie normuje kwestii zaliczania praktyk (szkolenia) aplikantom radcowskim, którzy uczestniczyli w zajęciach o takim charakterze podczas odbywania innych aplikacji. Regulamin ten ma charakter ogólny, zaś wprowadzanie rozwiązań dotyczących przypadków indywidualnych nie wydawało się dotychczas konieczne (choć możliwe poprzez wprowadzenie nowego § 26 ust. 4 Regulaminu po zbadaniu skali problemu sygnalizowanego w wystąpieniu Dziekana Rady OIRP w Bydgoszczy).

Wskazując na możliwość rozwiązania istniejącego problemu zwracam uwagę, że aplikację radcowską prowadzą i organizują okręgowe izby radców prawnych (art. 38 ust. 1 Ustawy), co wskazuje na kompetencję rady (art. 52 ust. 1 oraz otwarty zakres działania rady wskazany w art. 52 ust. 3 Ustawy) w ramach ogólnych zadań samorządu radcowskiego (art. 41 pkt 4 Ustawy). Nie bez znaczenia pozostaje też stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego, wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 sierpnia 2008 r. (sygn. akt II GSK 494/07), zgodnie z którym (z uzasadnienia) ...o tym czy aplikant zrealizował cały cykl szkolenia przewidziany programem aplikacji i ustalony na podstawie regulaminu, decydują organy samorządu zawodowego. W/w orzeczenie wydane zostało co prawda w sprawie aplikantów adwokackich, aczkolwiek ze względu na charakter sprawy i tożsamość analizowanych przepisów z regulacjami dotyczącymi aplikacji radcowskiej, ma ono pełne zastosowanie do programu aplikacji radcowskiej.

Mając powyższe na uwadze oraz zasadność możliwości zaliczania aplikantom radcowskim I roku praktyk w sądach i prokuraturze, które odbyli w ramach szkolenia na I roku aplikacji adwokackiej bądź aplikacji ogólnej, w obecnym stanie prawnym dostrzegam

dwa rozwiązania, aczkolwiek każde z nich nakazuje traktować przedmiotową kwestię jako sprawę indywidualną aplikanta. Zaliczenie praktyk w analizowanej sytuacji winno być bowiem możliwością z której aplikant radcowski skorzystać może na wniosek, a nie obligatoryjną formą zaliczania praktyk osobom które odbyły je w ramach innej aplikacji. **Pierwsze** opiera się na § 15 ust. 1 Regulaminu odbywania aplikacji radcowskiej, na podstawie którego właściwa rada uchwała nie tylko plan szkolenia, ale także przepisy porządkowe odbywania zajęć aplikantów (pojęcie zajęć aplikantów obejmuje swoim zakresem także praktyki - § 1 ust. 3 pkt 5 Regulaminu odbywania aplikacji radcowskiej). W ramach tego uprawnienia (które nie jest wykorzystywane) oraz kompetencji ustawowych rady dotyczących prowadzenia i organizacji aplikacji należałoby podjąć uchwałę rady wskazującą na możliwość występowania przez takiego aplikanta z wnioskiem skierowanym do kierownika szkolenia o zaliczenie szkolenia praktycznego w przedmiotowym zakresie. Taka szeroka wykładnia upoważnienia rady nie narusza żadnych z obowiązujących przepisów.

Drugie opiera się na zaufaniu do organów samorządu, poprzez uzyskanie promesy ze strony kierownika szkolenia lub Komisji ds. aplikacji właściwej rady pozytywnego zaopiniowania wniosku o zaliczenie roku szkoleniowego przez radę na podstawie § 28 ust. 3 Regulaminu odbywania aplikacji radcowskiej. Niestety rozwiązanie to opiera się na ryzyku zbiegu dwóch różnych przyczyn powtarzania roku aplikacji, co prowadzić będzie do ograniczenia praw aplikanta wynikających z § 28 ust. 5 (zdanie drugie) Regulaminu odbywania aplikacji radcowskiej, zaś dodatkowym utrudnieniem jest podejmowanie uchwał rady w sprawach indywidualnych aplikantów.

W związku z tym, na podstawie obowiązującego stanu prawa powszechnie obowiązującego i prawa wewnętrznego samorządu radcowskiego opowiadam się za pierwszym rozwiązaniem albo proponowaną wyżej zmianą Regulaminu odbywania aplikacji radcowskiej.

Kierownik
Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji
Krajowej Rady Radców Prawnych

dr. Arkadiusz Bereza